

Інтереси бізнесу в процесі отримання державної допомоги

№35, 02 вересня 2021

Тетяна Руденко , адвокат, член Експертної групи з питань вдосконалення публічних закупівель координатор з моніторингу медичних закупівель міста Києва та Київської області, міста Львова та Львівської області, міста Одеси та Одеської області Transparency International Ukraine.

Головна стаття

Недобросовісна конкуренція у сфері реклами лікарських засобів

Компетентна думка

Новели щодо оскарження тендерної документації та їх застосування

Антимонопольний комплаєнс

Конкурентне відомство й орган оскарження порушень у сфері публічних закупівель: спільне та відмінне

Дотримання вимог законодавства про рекламу

Ціна питання... на ліки

Концентрація. Отримання дозволів на концентрацію

Актуально

Недобросовісна конкуренція. Захист від конкурентів і органів державної влади

Питання отримання суб'єктами господарювання державної підтримки/допомоги стає дедалі актуальнішим. Якщо державна підтримка суб'єктами господарювання дає змогу бізнесу отримати від держави певні ресурси й використати їх для розвитку безболісно і без негативних наслідків, то незаконна державна допомога передбачає її повернення в повному обсязі незалежно від будь-яких наслідків для підприємств.

Державна допомога бізнесу починається з ідеї

Процес надання/отримання державної допомоги суб'єктам господарювання починається вже на етапі появи ідеї розроблення програми або індивідуального заходу державної допомоги підприємствам. І вже на цьому етапі мають бути враховані правила її надання, що визначаються [Законом України "Про державну допомогу суб'єктам господарювання"](#). Тут потрібно визначити мету надання державної допомоги, найбільш доцільну форму надання, строки, протягом яких суб'єкти господарювання можуть її отримувати, суб'єктів господарювання, які можуть претендувати на отримання державної допомоги за програмою або індивідуальним заходом.

Варто зазначити, що одним з основних принципів, які має бути закладено в програму або в індивідуальний захід державної допомоги, – стимулювальний ефект від її надання, тобто надання/отримання суб'єктом господарювання державної допомоги має спонукати підприємство досягнути мети або вирішити проблему, на яку надано/отримано державну допомогу, у спосіб, кращий за той, який би використав суб'єкт господарювання без втручання держави.

Усі ці складові має продумувати надавач державної допомоги, тобто той, хто ініціює або надає державну допомогу від імені держави, таким чином, щоб найменше впливати на конкуренцію на відповідних ринках і торгівлю між Україною та ЄС. У цьому процесі можна і має бути проведено консультації з бізнесом, адже фактично на бізнес покладатиметься основна функція досягнення кінцевої мети виконання програми або індивідуального заходу державної допомоги.

Повідомлення про державну допомогу та справа про державну допомогу

Коли надавач державної допомоги сформує й оформить ідею у програму або індивідуальний захід державної допомоги (у проєкт єдиного документа), він зобов'язаний повідомити про цей проєкт Антимонопольний комітет України. Повідомлення про державну допомогу – об'ємний документ, що потребує збору досить великого обсягу інформації та правильності його заповнення. Від повноти і якості наданої в повідомленні інформації залежать строки й суть прийнятого Антимонопольним комітетом України рішення. Фактично від наданої інформації залежить, чи визнає Комітет повідомлений проєкт документа державною допомогою та чи буде така допомога допустимою для конкуренції, тобто такою, яку можна й потрібно надавати українському бізнесу.

У разі якщо у строк, визначений для розгляду повідомлення про державну допомогу, Антимонопольний комітет України не зможе прийняти рішення, він розпочинає розгляд справи.

Антимонопольний комітет може і звертається до суб'єктів господарювання, які мають намір претендувати на отримання державної допомоги, та їх конкурентів за отриманням необхідної для прийняття рішення інформації. На цьому етапі бізнес-конкуренти отримувачів державної допомоги можуть втрутитися, якщо розуміють, що шкода для них буде непорівняно більшою, ніж позитив від надання державної допомоги.

Безпечно отримання державної допомоги бізнесу

Перш ніж отримувати державну допомогу від держави, представникам бізнесу варто пересвідчитися, що відповідну програму або індивідуальний захід державної допомоги попередньо оцінив Антимонопольний комітет. Якщо попередньої оцінки заходу не здійснено, то такий захід протягом 10 років може бути визнано незаконною державною допомогою, його має повернути суб'єкт господарювання, який отримував державну допомогу.

На цей час Антимонопольний комітет уже прийняв кілька рішень про визнання наданої державної допомоги суб'єктам господарювання незаконною, недопустимою для конкуренції та її повернення.

Минулого року Комітет визнав недопустимою державну допомогу, яку надала Закарпатська обласна рада АТ "Мотор Січ" на обслуговування авіаційного сполучення на маршруті Київ – Ужгород – Київ. Комітет зобов'язав Закарпатську обласну раду забезпечити її повернення до бюджету Закарпатської обласної ради.

Наразі Комітет усе частіше розпочинає розгляд справ про незаконну державну допомогу. Варто наголосити, що не всі справи завершуються рішеннями, які зобов'язують повертати таку допомогу, оскільки незаконну державну допомогу може бути визнано допустимою для конкуренції.

Нещодавно Антимонопольний комітет завершив розгляд справи щодо виділення коштів із державного бюджету на проєктування й будівництво аеродрому Міжнародного аеропорту "Дніпро" на підставі законів України "Про Державний бюджет України на 2020 рік" та "Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2020 рік" у сумі 100 млн грн. За результатами розгляду справи частину заходів Комітет визнав недержавною допомогою, один із заходів визнано державною допомогою, допустимою для конкуренції, за виконання певних умов.

Механізми контролю за державною допомогою – захист інтересів бізнесу

Слід зазначити, що механізми незаконної державної допомоги та неналежного її використання (тобто не для досягнення мети надання державної допомоги, не для цілей і заходів, визначених програмою, тощо) можуть використовувати конкуренти отримувачів державної допомоги для захисту своїх інтересів.

Для цього відповідні суб'єкти господарювання мають звернутись до Антимонопольного комітету України із заявою, у якій повинні викласти факти й обставини, що обґрунтовують позицію заявника.

Тож механізм державної допомоги, як і медаль, має два боки: з одного, якщо її надання/отримання підприємствам відбувається за правилами, то це реальна допомога, що забезпечує вирішення

проблем підприємств і галузей. З другого, якщо її отримання/надання не за правилами, то матимуть місце негативні наслідки для бізнесу.

Роль представника бізнесу в процесі надання/отримання державної допомоги

Роль грамотного консультанта полягає в тому, щоб на будь-якому з етапів надання/отримання державної допомоги допомогти бізнесу не вскочити в халепу й безпечно отримати реальну допомогу з боку держави.

Державна допомога допомагає розвивати бізнес. Разом із тим розумне використання правил моніторингу й контролю за державною допомогою дають змогу захищати інтереси бізнесу як в Україні, так і поза її межами.

© ТОВ "ІАЦ "ЛІГА", ТОВ "ЛІГА ЗАКОН", 2021

У разі цитування або іншого використання матеріалів, розміщених у цьому продукті ЛІГА:ЗАКОН, посилання на ЛІГА:ЗАКОН обов'язкове. Повне або часткове відтворення чи тиражування будь-яким способом цих матеріалів без письмового дозволу ТОВ "ЛІГА ЗАКОН" заборонено.

© ТОВ "Інформаційно-аналітичний центр "ЛІГА", 2021

© ТОВ "ЛІГА ЗАКОН", 2021